

Projekt

z dnia 17 listopada 2015 r.

Zatwierdzony przez .....

**UCHWAŁA NR .....
RADY MIEJSKIEJ WAŁBRZYCHA**

z dnia ..... 2015 r.

**w sprawie przyjęcia Programu Oddziaływań Korekcyjno –Edukacyjnych dla Osób Stosujących Przemoc
w Rodzinie na lata 2016 – 2020**

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 18 marca 1990 r o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2015 r. poz. 1515), art. 12 pkt 11 i art. 92 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2015r. poz. 1445), art. 6 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U.z 2015r. poz. 1390) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Program Oddziaływań Korekcyjno – Edukacyjnych dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie na lata 2016 – 2020, który stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Wałbrzycha.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miejskiego w Wałbrzychu.

Przewodnicząca Rady
Miejskiej Wałbrzycha

Maria Anna Romańska

Załącznik do Uchwały Nr .....
Rady Miejskiej Wałbrzycha
z dnia ..... 2015r.

**PROGRAM ODDZIAŁYWAŃ
KOREKCYJNO - EDUKACYJNYCH
DLA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC
W RODZINIE
NA LATA 2016-2020**

Wałbrzych, 2015r.

Założenia merytoryczne programu

Podstawę prawną programu korekcyjno-edukacyjnego stanowią:

1. Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. 2015 poz. 1390)
2. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływanie korekcyjno- edukacyjne (Dz. U. Nr 50, poz. 259),
3. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 – 2020,
4. Wojewódzki Ramowy Program Korekcyjno - Edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Priorytetem programu korekcyjno-edukacyjnego jest bezpieczeństwo ofiar przemocy w rodzinie. Oznacza to, że wszelkie działania podejmowane wobec osób stosujących przemoc są podporządkowane zapewnieniu ochrony, bezpieczeństwa, autonomii i dobra osób krzywdzonych przez osoby stosujące przemoc. Niniejszy program oparty jest na modelu społeczno – kulturowym, w którym zakłada się, że sprawcami przemocy w rodzinie są mężczyźni, którzy są wychowywani i socjalizowani w taki sposób, że spostrzegają stosowanie przemocy jako akceptowane kulturowo narzędzie wywierania wpływu i sprawowania kontroli w relacjach intymnych. Przemoc jest tu rozumiana przede wszystkim jako specyficzny aspekt relacji między mężczyznami i kobietami dotyczący dążenia do władzy, dominacji i kontroli. Zdaniem specjalistów, przemoc w rodzinie jako narzędzie utrzymywania męskiej władzy w domu jest nadal wzmacniana historyczną i wywodzącą się z patriarchalnego społeczeństwa tolerancją dla zachowań przemocowych wobec kobiet.

Istotne założenia w programie korekcyjno-edukacyjnym :

- 1) przemoc w rodzinie jest wyuczonym zachowaniem, które przynosi zyski i straty dla sprawcy,
- 2) przemoc w rodzinie jest tolerowana i wzmacniana przez postawy i poglądy wielu ludzi często zakorzeniona jest we wzorach postępowania przekazywanych z pokolenia na pokolenie,
- 3) przemoc w rodzinie jest szkodliwym i raniącym nadużywaniem siły i władzy oraz dążeniem do kontrolowania współmałżonki/ współmałżonka, partnerki/partnera, dziecka lub sytuacji rodzinnej,
- 4) można nauczyć się niestosowania przemocy, przekonania, iż nigdy nie należy godzić

się na przemoc,

- 5) stosowanie przemocy w żadnym przypadku nie może być usprawiedliwiane stwierdzeniem, że było skutkiem prowokacji ze strony ofiary,
- 6) korzenie przemocy w rodzinie tkwią w stereotypach kulturowych i obyczajowych dotyczących płci, rasy, orientacji seksualnej, które usprawiedliwiają dyskryminację jednostek i grup społecznych,
- 7) stosowanie przemocy w rodzinie jest wyborem, za który sprawca ponosi odpowiedzialność moralną i prawną.

Program korekcyjno – edukacyjny jest formą oddziaływania na osoby stosujące przemoc w rodzinie w celu nauczenia ich samokontroli, kształtowania u nich postawy partnerstwa i szacunku wobec bliskich oraz odpowiedzialności za popełnione czyny przemocowe. W wielu przypadkach stosowanie przemocy związane jest z nietrzeźwością sprawców. Alkohol osłabia racjonalną kontrolę nad zachowaniem, ale nie może zdejmować odpowiedzialności za czyny człowieka. Odpowiedzialność za stosowanie przemocy leży po stronie osoby, która ją stosuje. Niemniej jednak faktem pozostaje, że osoba pod wpływem substancji psychoaktywnych ma osłabioną racjonalną kontrolę nad zachowaniem i większą gotowość do reagowania złością. Istotną grupę wśród osób stosujących przemoc wobec bliskich, stanowią osoby uzależnione od substancji psychoaktywnych. Niejednokrotnie osoby stosujące przemoc w ogóle nie podejmują próby kontrolowania zachowań agresywnych, a odpowiedzialność za ich występowanie przerzucają na ofiary. Niebagatelną rolę w stosowaniu przemocy mogą też odgrywać uwarunkowania biologiczne, jak zdeterminowana gwałtowność i intensywność reagowania emocjonalnego, które wymykają się spod kontroli. Powyższe jednak nie usprawiedliwia sprawców i nie znosi z nich odpowiedzialności za krzywdzenie innych.

Osoby stosujące przemoc często starają się znajdować uzasadnienie, usprawiedliwienie dla aktów przemocy. Szczególnie dotyczy to zaprzeczenia własnej odpowiedzialności za wyrządzone szkody i obarczania odpowiedzialnością ofiary. Zachowanie osób stosujących przemoc dodatkowo bywa wspierane przez uwarunkowania kulturowe. W przeszłości przemoc w stosunku do kobiet i dzieci była akceptowana nie tylko obyczajowo, ale i prawnie.

Praca z całym nieprawidłowym systemem rodzinnym daje większą szansę na niesienie skutecznej pomocy. Potrzebne są nie tylko działania wzmacniające skuteczność ochrony ofiar przed sprawcami przemocy ale również działania powstrzymujące sprawców i prowadzące do zakończenia przemocy w rodzinie. Mają temu służyć programy korekcyjno-edukacyjne skierowane do osób stosujących przemoc.

Cele programu

Oddziaływania korekcyjno-edukacyjne wobec osób stosujących przemoc w rodzinie prowadzone są w celu:

- 1) powstrzymania osoby stosującej przemoc w rodzinie przed dalszym stosowaniem przemocy,
- 2) rozwijania umiejętności samokontroli i współżycia w rodzinie,
- 3) kształtowania umiejętności w zakresie wychowywania dzieci bez używania przemocy w rodzinie,
- 4) uznania przez osobę stosującą przemoc w rodzinie swojej odpowiedzialności za stosowanie przemocy,
- 5) zdobycia i poszerzenia wiedzy na temat mechanizmów powstawania przemocy w rodzinie,
- 6) zdobycia umiejętności komunikowania się i rozwiązywania konfliktów w rodzinie bez stosowania przemocy,
- 7) uzyskania informacji o możliwościach podejmowania działań terapeutycznych.

Realizacja programu

Realizacja programu korekcyjno-edukacyjnego odbywać się będzie w formie sesji grupowych i indywidualnych w oparciu o metody Duluth oraz podejścia skoncentrowanego na rozwiązaniu TSR/BSFT.

Przed przystąpieniem do sesji grupowych konieczne będzie odbycie przez każdego uczestnika, sesji indywidualnych (od 1 do 5 godzin), które będą miały charakter kwalifikacyjny do programu.

Sesje indywidualne mogą odbywać się w dowolnej formie i miejscu, w zależności od zdiagnozowanych potrzeb uczestnika.

Treści programowe podzielone będą na bloki tematyczne i dostosowane do możliwości i poziomu uczestników. Przewiduje się prowadzenie programu w systemie otwartym przez cały rok.

Planowane są następujące etapy realizacji programu:

Etap I – spotkania indywidualne, trwające w zależności od potrzeb (od 60 minut do 5 godzin), dla każdego z uczestników programu. Celem jest zakwalifikowanie do programu, dokonanie wstępnej diagnozy oraz ustalenie „historii przemocy” uczestnika programu.

W sytuacji, gdy uczestnik wykazuje trudności w zrozumieniu założeń programowych, przejawia zaburzenia osobowości typu borderline lub dyssojalne, istnieje możliwość dodatkowych spotkań indywidualnych w celu wykonania pogłębionej diagnozy, rozważenia możliwości skierowania ww. na konsultację np. psychiatryczną lub neurologiczną.

W diagnozie pogłębionej, przy pomocy wywiadu, uzyskuje się bardziej szczegółowe

informacje o funkcjonowaniu i przeszłości uczestników z uwzględnieniem następujących zagadnień:

- historia relacji, w których występuje przemoc oraz poprzednich związków,
- historia interwencji związanych przemocą,
- historia pomocy medycznej i psychoterapeutycznej w zakresie zaburzeń psychicznych,
- doświadczenia związane z nadużywaniem alkoholu i narkotyków,
- historia agresywnych i przemocowych zachowań w innych sytuacjach życiowych,
- kontakty z wymiarem sprawiedliwości,
- historia edukacyjno-zawodowa,
- charakterystyka szczegółowa zachowań i postaw przemocowych.

W sytuacji kiedy uczestnik z obiektywnych przyczyn (np. niepełnosprawność, pobyt w areszcie) nie może uczestniczyć w spotkaniach grupowych zostaną mu zaproponowane spotkania indywidualne w podejściu TSR/BSFT.

Etap II – spotkania grupowe, po 3 lub 4 godz. zegarowe każde, odbywające się raz w tygodniu, których celem jest przekazanie treści edukacyjnych oraz stwarzanie okazji do korekcji obecnych postaw.

Zajęcia będą realizowane w grupie do 12 osób .

Zawartość merytoryczna programu skoncentrowana jest na osiągnięciu celu podstawowego i zawiera elementy, które dostarczają wiedzy i tworzą okazje do poznania siebie, a także pozwalają na zmianę form myślenia i reagowania.

Warunkiem przyjęcia do programu jest przyznanie się uczestnika do stosowania przemocy wobec partnerki i przyjęcie odpowiedzialności za to, co się zdarzyło. Przemoc rozumiemy jako działanie intencjonalne, a jej dokonanie jako akt świadomego wyboru.

Kolejnym elementem programu jest przekazanie wiedzy na temat, czym jest przemoc, jakie są jej rodzaje, formy i dynamika; grupa w toku swobodnej dyskusji tworzy definicję przemocy, do której odwoływać się będzie w trakcie dalszej pracy.

W dalszej części programu szczegółowej analizie podlegają następujące zagadnienia:

- przemoc fizyczna - zaprzestanie jej stosowania,
- zastraszanie - zachowania nie zastraszające,
- poniżanie - zachowania nacechowane szacunkiem,
- izolowanie - wsparcie i zaufanie,
- minimalizowanie, zaprzeczanie, obwinianie jako taktyka kontroli - szczerść i odpowiedzialność ,

- przemoc seksualna - poszanowanie seksualności,
- przemoc ekonomiczna - partnerstwo w związku.

Kolejnym etapem pracy jest nauka rozpoznawania i nazywania uczuć oraz stanów emocjonalnych oraz nauka nowych konstruktywnych zachowań będących alternatywą dla zachowań przemocowych. Ważnym elementem na tym etapie pracy jest wskazanie klientom możliwości korzystania ze wsparcia społecznego w celu zapobieżenia ich izolacji i wykluczenia.

Podsumowującym tematem zajęć jest przyjęcie przez sprawców pełnej odpowiedzialności za popełnione czyny. To etap pracy, w którym uczestnik winien przyjąć odpowiedzialność za popełnione przez siebie akty przemocy i być gotowym do poniesienia konsekwencji swych czynów oraz zadośćuczynienia ofiarom. Działania edukacyjne i ćwiczenia praktyczne mają przyczynić się do :

- zwiększenia świadomości dotyczących czym jest przemoc,
- uzyskania świadomości własnych zachowań przemocowych wobec bliskich,
- rozwinięcia poczucia odpowiedzialności za popełnione czyny,
- rozbrojenia silnych mechanizmów obronnych, które uniemożliwiają obiektywną ocenę własnego zachowania się sprawcy przemocy,
- nabycia nowych umiejętności właściwej komunikacji, negocjacji, służących rozwiązywaniu konfliktów i sporów w rodzinie bez używania agresji, w sposób asertywny,
- nabycia umiejętności konstruktywnego wyrażania uczuć,
- nabycie umiejętności partnerskiego współdziałania w rodzinie oraz korzystania z pomocy innych,
- zidentyfikowania czynników ryzyka, których zmiana będzie prowadzić do zmniejszenia ryzyka powrotu do stosowania przemocy.

Rodzaje grup osób stosujących przemoc w rodzinie

1) I grupa (tzw. grupa socjoterapeutyczna)

Uczestnikami ww. grupy mogą być:

- osoby do 18 roku życia, które same się zgłoszą lub/i zostaną zgłoszone do uczestnictwa w programie przez pracowników placówek oświatowych, pracowników Ośrodków Pomocy Społecznej, Policję, placówki ochrony zdrowia, zespoły kuratorskie.

2) II grupa „Akademia dla rodziców” – rodzice/opiekunowie stosujący przemoc (emocjonalną, fizyczna, zaniedbanie) wobec dzieci.

Uczestnikami ww. grupy mogą być:

- rodzice/opiekunowie, którzy sami się zgłoszą lub/i zostaną zgłoszeni do uczestnictwa w programie przez pracowników placówek oświatowych, pracowników Ośrodków Pomocy Społecznej, Policję, placówki ochrony zdrowia, zespoły kuratorskie.

3) III grupa – to osoby stosujące przemoc w rodzinie w wieku powyżej 18 lat.

Uczestnikami ww. grupy mogą być:

- osoby skazane za czyny związane ze stosowaniem przemocy w rodzinie, odbywających karę pozbawienia wolności w zakładach karnych albo wobec których sąd warunkowo zawiesił wykonanie kary, zobowiązując je do uczestnictwa w oddziaływaniach korekcyjno - edukacyjnych;
- osoby stosujące przemoc w rodzinie, które uczestniczą w terapii leczenia uzależnienia od alkoholu lub narkotyków, lub innych środków odurzających, substancji psychotropowych albo środków zastępczych, dla których oddziaływania korekcyjno-edukacyjne mogą stanowić uzupełnienie podstawowej terapii;
- osoby, które w wyniku innych okoliczności zgłoszą się do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym (zgłoszą się same do uczestnictwa w programie lub zostaną skierowane przez różne służby i instytucje, takie jak: Ośrodki Pomocy Społecznej, Policję, placówki odwykowe, placówki ochrony zdrowia, zespoły kuratorskie, organizacje pozarządowe.

Nabór i selekcja uczestników programu

Adresatami programu mogą być wyłącznie osoby stosujące przemoc w rodzinie, dlatego warunkiem przyjęcia do programu jest uznanie przez nie faktu stosowania przemocy w rodzinie. Wytypowanie i zgłoszenie kandydatów nastąpi w ramach współpracy z Sądami - zespołami służby kuratorskiej rodzinnej i dla dorosłych, pracownikami Zespołów Interdyscyplinarnych, pracownikami socjalnymi Ośrodków Pomocy Społecznej, pracownikami komisji ds. rozwiązywania problemów alkoholowych.

Uczestnictwa w programie odmawia się:

- osobom z poważnymi zaburzeniami emocjonalnymi,
- chorym psychicznie,
- osobom uzależnionym od alkoholu i narkotyków z wyłączeniem osób, które przeszły lub są w trakcie podstawowego cyklu terapii uzależnień.

Reguły uczestnictwa w programie

Przed przystąpieniem do zajęć grupowych uczestnicy podpisują kontrakt określający zasady uczestnictwa w programie.

Kontrakt zawiera:

- formalne wymogi systematycznej obecności na zajęciach wraz z określeniem sankcji za uchylenie się od udziału w programie,
- zobowiązanie się do powstrzymywania się od zachowań przemocowych w kontaktach z członkami rodzin i innymi ludźmi,
- obowiązek bezpiecznego i zgodnego z zasadami współżycia społecznego zachowania w trakcie zajęć,
- uznanie osobistej odpowiedzialności za fakt stosowania przemocy w rodzinie,
- zasadę zachowania tajemnicy grupowej.

Ponadto kontrakt zawiera zgodę uczestnika na udzielanie informacji osobom, wobec których stosował on przemoc, o fakcie jego uczestnictwa w programie. Warunkiem ukończenia programu jest obecność na wszystkich zajęciach grupowych przewidzianych w danym cyklu (60 godzin zajęć) oraz na spotkaniach indywidualnych.

W przypadku opuszczenia zajęć uczestnik zobowiązany jest do kontynuowania udziału w programie, aż do osiągnięcia liczby wymaganych godzin obecności. W związku z powyższym umożliwia się uczestnikowi kontynuowanie zajęć w kolejnym cyklu, w celu uzupełnienia brakujących godzin. Osoby dołączające do programu w późniejszym czasie, w trakcie jego trwania, zostają zapoznane z podstawowymi założeniami programu w podczas spotkań indywidualnych, kwalifikujących do programu.

Realizatorzy programu

Realizatorem programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie jest Gmina Wałbrzych, w imieniu której działa Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia i Interwencji Kryzysowej w Wałbrzychu.

Program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie nie prowadzi się w miejscach, w których udziela się pomocy i wsparcia ofiarom przemocy w rodzinie.

Prowadzenie grupy przez parę mężczyznę i kobietę może stać się dla uczestników modelowym przykładem komunikacji partnerskiej. Ważne jest, aby prowadzący ściśle ze sobą współpracowali, rozumieli się i przekazywali spójne treści. Wskazane jest, aby trenerzy prowadzący program, dla zachowania wysokich standardów pracy, systematycznie uczestniczyli w superwizjach.

Źródła finansowania

Opracowanie i realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie należy do zadań w zakresie administracji rządowej realizowanych przez powiat. Środki na realizację i obsługę tego zadania zapewnia budżet państwa. W związku z tym, realizacja programu uzależniona jest od wysokości środków przekazanych Gminie Wałbrzych z budżetu państwa na ten cel.

Monitoring

Monitoringowi podlegać będą zachowania przemocowe stosowane przez uczestnika programu. Monitoring będzie prowadzony w trakcie uczestnictwa osoby w programie oraz do 3 lat po zakończeniu programu.

Monitoring będzie przeprowadzany poprzez :

1. badanie stosowania przemocy w rodzinie przez uczestnika zajęć w okresie uczestniczenia w programie – minimum 2 razy,
2. badanie stosowania przemocy w rodzinie przez uczestnika po zakończeniu udziału w programie – minimum 2 razy.

Monitoring dokumentowany będzie w trakcie bezpośrednich spotkań z osobami doświadczającymi przemocy ze strony uczestników programu oraz z notatek m.in. z rozmów z osobami doświadczającymi przemocy jak i osobami kierującymi uczestników do programu.

Planowane są indywidualne spotkania z partnerkami/ami osób (lub innymi członkami ich rodzin doświadczającymi przemocy domowej) biorących udział w programie. Mają one na celu, poinformowanie ich, o fakcie udziału ich bliskich w programie oraz zapoznanie z celami programu i stosowanymi w nim metodami pracy.

Ewaluacja

Ocena efektywności prowadzonego programu korekcyjnego - edukacyjnego prowadzona będzie 2 razy w roku w formie pisemnych sprawozdań (do 10 lipca b.r. oraz do 10 stycznia następnego roku) na podstawie następujących kryteriów:

- liczby osób, które przystąpiły do programu,
- liczby osób, które ukończyły program,
- liczby godzin zrealizowanych spotkań indywidualnych,
- liczby godzin zrealizowanych spotkań grupowych,
- liczby osób objętych monitoringiem, które zaprzestały/ograniczyły stosowanie przemocy (w bieżącym roku, z lat poprzednich),
- liczby godzin superwizji, z których skorzystali prowadzący.

Uzasadnienie

Miasto Wałbrzych realizuje zadania powiatu wynikające z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2015 r., poz. 1390). Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy w szczególności opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie. Środki na realizację i obsługę zadania zapewnia budżet państwa. Program Oddziaływań Korekcyjno-Edukacyjnych dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie na lata 2016-2020, stanowi załącznik Nr 1 do niniejszej uchwały.

Mając na uwadze powyższe, podjęcie przedmiotowej uchwały jest uzasadnione.